

Hva er "vannhale"?

(limp tail/cold water tail/limber tail/frozen tail/dead tail/broken wag)

Det er en tilstand med forbigående lammelse av halen som rapporteres av og til hos breton og som i varierende grad kan begrense bruken av hunden på jakt. På norsk finnes tilsynelatende ingen annen betegnelse enn "vannhale", mens det i engelskspråklige artikler forekommer mange navn på dette fenomenet. Tilstanden synes å være kjent i deler av hundesportmiljøet.

Symptomer og diagnostikk

Halen henger enten rett ned og er tilsynelatende ubevegelig, eller halen holdes vannrett ca 5-10 cm fra halebasis for så å falle slapt ned. Hunden har noe nedsatt allmenntilstand og virker utilpass. Hunden kan vegre å sette seg. Ved halerota kan det framprovoseres en mild til moderat smertereaksjon, pelsen i området kan stritte og hudens overflatetemperatur er 2-3 grader lavere enn normalt. Det er sannsynligvis smerter som er årsaken til at hunden virker slapp og utilpass.

Det er ingen patologisk funn ved røntgenundersøkelse, men en blodprøve kan vise forøka verdier av et muskelenzym (creatin kinase). Dette tyder på en muskelskade der enzymet lekker ut fra muskelcellene.

Forekomst

Tilstanden rammer oftest unge, men voksne hunder. Hos engelsk setter er det rapportert om en gjennomsnittsalder for første opptreden på 2 år, men sykdommen kan debutere hos hunder ned til 6 måneders alder. "Vannhaler" er rapportert hos mange jakthundraser: fuglehunder (pointer, engelsk setter, korthåra vorsteher, breton), hi/revehunder ("foxhounds", beagle) og apporterende hunder (labrador retriever, golden retriever, flatcoated retriever). I en amerikansk studie er det særlig pointer og labrador retriever som blir trukket fram som hyppig plaget. Begge kjønn rammes.

Det er ikke kjent hvor stor andel av hundene som får "vannhale" i løpet av livet (prevalens), og det er heller ikke kjent om noen raser er mer plaget enn andre.

Årsaker

Det er ikke kjent hva som utløser tilstanden, men basert på erfaringer fra hundeeiere vurderes følgende faktorer som predisponerende:

- 1) klimaforandringer. Lave temperaturer, fuktighet og kalde bad. Det klassiske bilde er en labrador som har vært på jakt i kaldt, fuktig vær og apportert i kaldt vann.
- 2) langvarig og hard aktivitet. Lange jaktturet med intensive halebevegelser. Dette kan være en veltrent hund som blir brukt hardt, eller en dårlig trent hund som blir brukt moderat, men hardt i forhold til hundens kondisjon
- 3) langvarig inaktivitet. Langvarig transport, f. eks. i bur med begrensa muligheter for å bevege seg

Det er ikke kjent om det er arv eller arvelig disposisjon med i bildet.

Patologisk diagnose er myopati. Halemusklene er omgitt av vev som er lite bevegelig (knokler og sener), halemusklene befinner seg i et "lukka rom" uten muligheter til å ekspandere. Det er lansert en teori om at hunden gjennom svært aktive halebevegelser kan skade halen (f.eks slag mot greiner). Den naturlige reaksjonen på slik skade er væskeutsiving

og hevelser. Halemusklene har som sagt ikke plass til å utvide seg. Det bygger seg derfor opp et økt trykk innenfor muskelhinna. Det økte trykket vil klemme igjen blodkar slik at både blodtilstrømming og venøs drenering fra muskelen hindres. Det oppstår da mangel på oksygen i muskelvevet (ischemi), og muskelcellene vil gradvis brytes ned. Dette er smertefullt og setter samtidig muskelen ut av funksjon.

Noen forfattere sammenligner ”vannhale” med tilstanden compartment disease hos idrettsutøvere.

Behandling

Den enkleste behandling er å holde hunden i ro til smerten har gitt seg. Dette vil hunden til en viss grad regulere sjøl. Enkelte forfattere og eiere rapporterer om raskere bedring hvis det i den akutte fasen gis betennelsesdempende/smertestillende tablett (NSAIDS).

Hundeeiere kan tro at hunden har et brudd ved halerota. Et brudd ved halerota vil opptre med lignende kliniske symptomer som ”vannhale”. Hundeeiere som ikke kjenner til ”vannhale” eller er usikker på diagnosen, bør derfor oppsøke dyrlege for å få utelukka halebrudd eller andre tilstander.

Prognose

De aller fleste hundene blir friske igjen uten behandling etter 2 til 14 dager. Haleføring og – bevegelser er da igjen normale. I et fåtall av tilfeller får ikke hunden igjen normal haleføring, men vil sannsynligvis likevel være smertefri. I en studie er det oppgitt at så mange som 16 % av hundene ikke friskner til.

Enkelte forfattere antar at ca en tredjedel av hundene som har hatt ”vannhale” en gang, vil få det igjen, noen oppgir at omtrent to tredjedeler får tilbakefall, mens andre mener at de aller fleste hundene vil oppleve en ny episode.

Forebygging

Ettersom de utløsende faktorene er ukjent, er det vanskelig å gi generelle råd om forebygging. Den enkelte hundeeier som opplever gjentatte episoder med hunden, vil antagelig etter hvert ha en oppfatning om hva som utløser ”vannhale” hos sin egen hund.

Det finnes bare et fåtall publikasjoner om dette emnet. Dette gjenspeiles naturligvis i at det er mye vedrørende denne lidelsen som er ukjent og at det kan være noe sprikende oppfatninger. Denne gjennomgangen av vannhaleproblematikken er basert på en publikasjon i et veterinært fagtidsskrift og på rapporter fra eiere og veterinærer gjengitt i fagblad, hundeblad og på internett sidene til hundeklubber.

Bodø 25. november 2005

Hege Meldal
veterinær og kasserer i NBK

Kilder:

Streiss J, Braund K, Wright J, Lenz J, Brawner W, Hatcock J, Purohit R, Bell L, Horne R.
Coccygeal muscle injury in English Pointers (limber tail). J Vet Intern Med. 1999 Nov-Dec; 13(6):540-8

Steiss JE. What is limber tail syndrome? Canine Pract 1997. 22 (5-6) 1

Steiss JE, Wright JC. Limber tail syndrome in working dogs. Sports Medicine Program Newsletter, Auburn University, College of Veterinary Medicine, Winter 1995, p 1

Ricci MA, Corbisiero RM, Mohamed F et al. Replication of the compartment syndrome in a canine model: Experimental evaluation of treatment. J Invest Surg, 1990;3:129-140

Frozen tail or limber tail in working dogs

Vet Rec 1997 May 17;140(20):536

Vet Rec 1997 May 24;140(21):564

Vet Rec 1997 May 31;140(22):588

Vet Rec 1997 Aug 16;141 (7):179

Cold water tail. Diane Gifford. <http://thelabradorclub.com/library/coldwatertail.html>

Tale of the lost wag. Ben Character.

http://espn.go.com/outdoors/sportingdogs/columns/character_ben/1923583.html

Getting a handle on limber tail.

<http://www.woodhavenlabs.com/limbertail-update704.html>